

van Daniël J. Herbers

onderwerp Procesbeschrijving Statistiek Verkrijgingen

datum 5 september 2018

Uitgebreide onderzoeksbeschrijving statistiek verkrijgingen

1. Inleiding

De statistiek verkrijgingen uit nalatenschappen is onderdeel van statistieken over inkomen, vermogen en bestedingen en is gebaseerd op de belastingaangifte successierecht van de verkrijgingen uit nalatenschappen van de in een bepaald jaar overleden personen in Nederland. Voor ongeveer dertig procent van alle overledenen zijn gegevens over verkrijgingen uit nalatenschappen beschikbaar uit de belastingaangiften successierecht. De gegevens over verkrijgingen van nalatenschappen zijn voor het overige deel van de overledenen onbekend.

Van de verkrijgingen worden gegevens gepubliceerd over het aantal verkrijgers, de bruto verkrijging, verschuldigde belasting en netto verkrijging. De gegevens zijn ingedeeld naar de volgende achtergrondkenmerken van verkrijgers: relatie met de overledene, geslacht, leeftijd, burgerlijke staat, inkomensklassen en sociaaleconomische categorie van verkrijgers. Indien een persoon in één jaar verkrijgingen heeft van meerdere overledenen zijn deze bedragen per jaar opgeteld. In dit geval is de relatie met de overledene van wie het hoogste netto bedrag verkregen werd gerapporteerd.

2. Achtergrond en begrippen

In september 2015 is begonnen met het opnieuw opzetten van de statistiek personele vermogensoverdrachten. De eerste stap is het opnieuw opzetten van de statistiek over nalatenschappen. De tweede stap was het ontwikkelen van de

statistiek over verkrijgingen van nalatenschappen. De statistiek personele vermogensoverdrachten maakt deel uit van het gecoördineerde stelsel van inkomens- en bestedingsstatistieken. Deze statistieken geven een beschrijving van de welvaartsposities van personen en huishoudens in Nederland en de ontwikkelingen daarin.

Populatie

De populatie voor de statistiek wordt gevormd door de verkrijgers van nalatenschappen van overleden personen. Achtergrondinformatie over verkrijgers van nalatenschappen is bekend voor personen die op 1 januari van het betreffende jaar in Nederland wonen. Daarom zijn van een aanzienlijk deel van de verkrijgers de achtergrondkenmerken onbekend. Dit komt doordat (1) de verkrijger geen natuurlijk persoon is, (2) er identificerende gegevens ontbreken, of (3) doordat de persoon in het buitenland woonachtig is of na 1 januari in Nederland is komen wonen.

Om zo volledig mogelijk te kunnen rapporteren over verkrijgingen uit nalatenschappen is ervoor gekozen om niet alleen verkrijgingen van overledenen uit de populatie nalatenschappen op te nemen, maar ook verkrijgingen van overledenen die niet zijn opgenomen in de populatie nalatenschappen. Dit zijn met name overledenen die niet in Nederland woonachtig zijn, of overledenen die na 1 januari in Nederland zijn komen wonen. De populatie van nalatenschappen en verkrijgingen wijken dus enigszins van elkaar af.

Begrippen nagelaten vermogen en vermogensbestanddelen

Verkrijging

Het in een jaar verkregen vermogen dat is nagelaten door één of meerdere overledenen.

Met belastingaangifte successierecht: voor de overledenen waarvoor aangifte successierecht is gedaan bij de belastingdienst is de verkrijging bepaald.

Zonder belastingaangifte successierecht: voor overledenen zonder aangifte successierecht is er geen informatie beschikbaar over de bestemming van de nalatenschap en zijn er daarom geen verkrijgingen bekend.

3. Brongegevens en productieproces

Bij het samenstellen van de gegevens voor de verkrijgingen uit nalatenschappen wordt gebruik gemaakt van informatie uit verschillende bronnen. Naast de gegevens over de belastingaangifte successierecht wordt voor de achtergrondkenmerken integrale vermogensbestanden gebruikt.

De basis voor de statistiek is de gegevens uit de belastingaangifte successierecht van de overledenen in een bepaald jaar. Deze aangiften zijn voor ongeveer dertig procent van de overledenen beschikbaar. Over het algemeen zijn dit de gevallen waarbij het nagelaten vermogen een omvang heeft waarvoor de aangifte kan leiden tot heffing van successiebelasting en het opleggen van een aanslag. Verrijgingen uit nalatenschappen van het overige deel van de overledenen zouden in theorie benaderd kunnen worden door de “CBS ouder-kind relatie bestanden”. Echter moeten er teveel aannames gedaan worden over de wettelijke verdeling van de nalatenschap om met een zinvolle benadering te komen. De ontbrekende nalatenschappen betreffen bovendien vooral de kleinere vermogens die in principe niet aan de criteria voldoen voor het heffen van successierecht.

De leveringen van successiegegevens zijn opgedeeld in drie onderdelen;

1. persoonsgegevens van de erflaters (overledenen);
2. aangifte- gegevens over de nagelaten vermogens;
3. gegevens over de verkrijgers (erfgenamen), de omvang van verkrijging en de te betalen belasting.

De genoemde gegevensbestanden worden bewerkt en gekoppeld. Uit de hieruit voortkomende bestanden worden de gegevens en tabellen voor de verkrijgingen uit nalatenschappen samengesteld.

Verwerkingsproces en afleidingen

Bij het afleiden van het verkregen vermogen uit nalatenschappen moet een aantal veronderstellingen gemaakt worden omdat de exacte situatie niet bekend is.

Successiebestanden

In de successiebestanden zijn in een aantal gevallen meerdere aangiften per verkrijger opgevoerd. Om dubbel tellingen te voorkomen wordt een selectie gemaakt waarbij slechts één opgave opgenomen wordt in de bestanden. Voor de selectie van de 'juiste' verkrijger is gekozen om:

- Indien er een voorlopige en definitieve aanslag aanwezig is, de definitieve te selecteren.
- Indien er meerdere definitieve aanslagen per unieke combinatie van verkrijger en overledene aanwezig zijn de aanslag met het hoogste volgnummer te selecteren.
- Indien er verkrijgers zijn zonder waarde van de bruto verkrijging, verschuldigde belasting en netto verkrijging, deze verkrijgers te verwijderen
- Indien een verkrijger na deze stappen nog steeds meerdere keren in het bestand voorkomt, beschouwen we dit als correct. Immers de persoon kan van meerdere overledenen een verkrijging ontvangen. In het bestand willen we per verkrijger één record opnemen. Hiervoor aggregeren we de telgegevens. Voor andere variabelen, zoals relatie met de overledene nemen we de gegevens van de overledene van wie het hoogste netto bedrag is verkregen.

Op de gehele populatie zijn er ongeveer tweeduizend personen met meerdere verkrijgingen per jaar. Van de overgebleven unieke verkrijgers heeft rond de 10 procent een onbekende identificatie. Voor deze groep is wel een relatie met de overledene bekend. Het blijkt dat deze groep voornamelijk bestaat uit 'kinderen', 'overige verkrijgers' en, logischerwijs, 'Maatschappelijke organisaties (ANBI / SBBI)'. Opvallend is dat in eerdere jaren het aantal onbekende identificaties van de verkrijger fors hoger is.

Integrale inkomensbestanden

Uit de integrale inkomensbestanden worden achtergrondkenmerken van verkrijgers gekoppeld. Deze gegevens betreffen de situatie op 1 januari van het jaar en worden aan de overige gegevens uit de belastingaangifte successierecht gekoppeld.

Berekenen verkrijgingsbedragen

De bruto verkrijging en verschuldigde belasting is reeds in het bronbestand opgenomen. De netto verkrijging wordt berekend door de verschuldigde belasting van de bruto verkrijging af te trekken.

Voorlopige en definitieve gegevens

In verband met het tijdstip waarop bruikbare brongegevens van de belastingdienst beschikbaar komen wordt onderscheid gemaakt tussen voorlopige en definitieve gegevens. Hoe langer gewacht wordt op de beschikbare brongegevens van de belastingdienst hoe meer aangiften successierecht beschikbaar zijn en hoe meer aanslagen definitief zijn vastgesteld. Gegevens over 2007 zijn definitief met de levering van december 2012. Gegevens over 2008 tot en met 2015 zijn definitief gemaakt met de levering van februari 2017.

4. Toekomstige ontwikkelingen

Schenken

Uit de aangeleverde successiegegevens van de belastingdienst zijn ook gegevens over schenkingen die aangegeven worden bij de belastingdienst. Een statistiek over schenkers en verkrijgers zou het beeld van personele vermogensoverdrachten compleet maken. De planning is om eind 2018 een eerste indicatie te hebben van de mogelijkheden voor een statistiek over schenkingen.